

En el 25è aniversari de CDC

Per als qui com jo vam fundar CDC des d'UDC estant, és forçós de remuntar-nos uns quants anys abans per mirar d'explicar quines foren les consideracions que ens van conduir a donar aquest pas i quines les circumstàncies que en van fer una operació inicialment molt menys rodona del que alguns hauríem volgut.

Però abans d'anar més endavant, convé fer tres consideracions. En primer lloc, que la política clandestina i la legal són força diferents, ja que en aquella les ideologies no s'han de contrastar ni amb l'opinió de la gent ni amb la pràctica de govern. Això explica el terratrèmol que va comportar el canvi de règim en la configuració dels partits, i que va durar ben bé des de 1974 fins a 1980.

Una segona consideració: els aspectes ideològics i de tarannà personal no són els únics que compten; hi té tanta o més importància el sentit de l'oportunitat, del ritme, del tempo; en política és tan important fer les coses com fer-les en el moment oportú. Sense tenir present això no es poden entendre molts dels debats entre gent que fonamentalment estàvem d'acord.

I, finalment, tot i que avui pugui sorprendre, la política clandestina comportava el mateix tipus de travetes, empentes i cops de colze que la política d'avui. Llevat de les corredisses per ocupar despatxos reals - que, sincerament, aleshores no somiàvem -, vam arribar a la democràcia ja amb la plena experiència de tota mena d'enfrontaments, entre partits i dins dels partits.

Fruit de tots aquests factors és una evolució complexa de les persones i dels grups. De la UDC d'aquella època hi ha qui ha derivat cap al PP (Eduard Escartín) i cap a Iniciativa per Catalunya (Francesc Aragay), qui ja va anar directament a CDC (Joan Vallvé), qui va quedar finalment com a independent (Anton Cañellas), qui va tornar a CDC després de les giragonses centristes - grup en el qual em compto - i, naturalment, els qui tothora es van quedar a UDC - com l'insigne Miquel Coll i Alentorn.

Doncs factors de la mateixa mena expliquen la complexa història de la gestació de CDC; pel que fa a com s'ho mirava UDC, jo crec que cal remuntar-se ben bé a l'octubre de 1967.

En aquella data es va fer un Congrés d'UDC a Montserrat, en el qual es va adoptar un acord d'obertura d'UDC a d'altres forces polítiques, inclòs el PSUC. En el rerafons d'aquesta decisió hi havia diverses consideracions.

La primera consideració era la reiterada constatació que el franquisme anava per llarg, i que sense una unitat d'acció de totes les forces democràtiques era impossible d'avançar gens cap a la consecució futura d'un règim de llibertats.

L'altra consideració té molt a veure amb el què després seria la fundació de CDC. Encara que en els partits polítics es donava una certa renovació generacional, com ho mostrava la militància de gent de la nostra edat, els límits de creixement amb les eines de la pura clandestinitat eren molt migrats, i qui en canvi començava a tenir èxit era el PSUC, amb la seva actitud d'obertura a la societat sobre plataformes no estrictament polítiques: associacions de veïns, entitats cíviques, associacions culturals, sindicats, etcètera; en aquest aspecte tots els altres grups anàvem molt ressagats.

En tercer lloc, es palesava la necessitat d'enfortir les relacions entre grups demòcratacristians dins l'Estat espanyol, les possibilitats reals de les quals - que anys a venir es manifestarien nul·les - aleshores suposàvem grans. Convé recordar que els components de l'Equip Demòcratacristià de l'Estat Espanyol es reconeixien com a iguals i es respectaven l'exclusivitat territorial, i així va ser fins al desastre de 1977. Aquesta situació era perfectament coherent amb l'esperit confederal d'UDC i no tenia res a veure amb els qui avui propugnen el federalisme - asimètric o no -, que obliden que Catalunya només es pot entendre, si és el cas, amb el conjunt de la nació espanyola de matriu castellana i d'igual a igual. La UDC d'aleshores no era doncs una federació una mica especial, a l'estil del que ha acabat essent el PSC dins el PSOE, sinó un partit independent i igual al PNB i als demòcratacristians espanyols. Aquest era un capital polític que de cap manera es podia menystenir.

El desembre de 1969 es constitueix la Comissió Coordinadora de Forces Polítiques de Catalunya, i, pocs dies

més tard, a principis de 1970, es celebra la cèlebre assemblea d'intel·lectuals a Montserrat. El 1971 es va fundar l'Assemblea de Catalunya: després d'un intent fallit el 25 de maig, finalment el 7 de novembre se'n va fer l'acte constitutiu. UDC participa en les tres avinenteses.

Però quan el 28 d'octubre de 1973 es va produir la detenció dels 113 de l'Assemblea de Catalunya, hi havia dues UDC representades, i, consegüentment, dos detinguts, un per banda: l'Artur Perelló i jo. Mesos abans hi havia hagut una greu crisi, a conseqüència de la qual es van produir mútues desqualificacions i expulsions.

Era òbvia l'absurditat d'una situació així, i el març de 1974 es van iniciar els contactes entre els dos sectors d'UDC. Calia anar a la reunificació i aprofundir en les eines disponibles: continuïtat de la presència en els àmbits unitaris catalans, enfortiment de l'Equip Democratacristià de l'Estat Espanyol, sortida gradual de la clandestinitat, almenys en el pla ideològic, mitjançant la presència en els mitjans de comunicació, en especial a Oriflana.

I sobretot, calia sortir del nostre petit clos amb gent nova, d'un pensament afí però d'una tradició operativa diferent. I aquests eren en Jordi Pujol i la seva gent, que provenien d'allò que en deien fer país.

Incidentalment: fer país ja era fer política, en el sentit primigeni d'aquesta darrera expressió, i recíprocament, els qui havíem fet política de partit alhora havíem fet país. Ambdues facetes són complementàries i potser hauríem fet bé de tenir-ho present en aquests darrers vint anys.

No va costar gaire posar-nos d'acord, almenys en el camp de les idees. I així, el 17 de novembre de 1974, va tenir lloc un acte a Montserrat en què es constitueix Convergència Democràtica de Catalunya. Els grups fundacionals eren, en la terminologia de l'època, els pujolistes, UDC, els grups sindicalistes de mossèn Carrera - l'avui bisbe - i diverses persones a títol particular, com Miquel Roca. Aquesta darrer va encunyar una frase, jurídicament poc feliç però molt eficaç políticament, que definia la nova entitat com a federació de grups i persones.

La lectura del comunicat fundacional traspua, sota el llenguatge de l'època, un sentit inequívoc de catalanitat i d'atenció als problemes de la gent com un tot indissociable, i crec sincerament que des de bon començament - amb errors, sens dubte - aquesta ha estat la pauta, tant des del partit com des del Govern. Per això seria molt oportú que es rellegissin aquell comunicat tots els qui avui ens diuen que ara cal fer un nou catalanisme, basat no pas en la identitat, sinó en els problemes reals de la gent, formulació que a penes pot amagar la renúncia a salvar el país de l'ensulsiada cultural i lingüística a què sembla abocat.

Inicialment no s'havia previst explícitament la formació d'un partit polític; la declaració fundacional parlava de moviment i de federació. Encara, quan l'abril de 1975 es va fer el cicle de conferències de les Terceres Vies, celebrat sota l'aixopluc de l'Institut Català d'Estudis Socials de Barcelona, hi concorren com a conferenciants l'Anton Cañellas, d'una banda, i en Jordi Pujol, de l'altra. I al juny CDC s'adhereix com a tal a l'Assemblea de Catalunya.

Mentrestant, UDC continuava amb la seva política d'horitzons múltiples. El gener de 1976 es van celebrar les Terceres Jornades Democratacristianes. Els actes van celebrar-se al teatre Alfíl de Madrid, amb abundosa presència de policia als voltants, la qual en cap moment no va intervenir, tot i que les jornades es celebraven sense prèvia sol·licitud d'autorització governativa i amb la simple comunicació prevista a la Llei de 15 de juliol de 1880. S'hi van aprovar tres ponències: la primera sobre la democràcia política, la segona sobre política econòmica, social i cultural i la tercera sobre federalisme i Europa. Aquesta darrera contemplava l'estructuració federal de l'Estat, amb l'existència d'un Parlament bicameral.

La segona assemblea general de CDC, celebrada el 15 de novembre de 1975, va fer una declaració sobre la situació política general i, entre altres coses, es felicitava del progrés de les negociacions cap a la constitució d'un Consell de Forces Polítiques de Catalunya. Alhora es prefigurava amb més intensitat el camí cap a la fundació de la CDC-partit.

Però el corrent majoritari d'UDC no estava d'acord amb la fusió, i el 16 de febrer de 1976 CDC es va constituir en partit sense la nostra participació. Dos dies després, en un breu comunicat, UDC i CDC van manifestar que l'especificat política d'UDC i el seu caràcter de partit ben establert i definit ja de fa temps, amb les connotacions de tot ordre que comportava, tant a nivell català com a nivell internacional, no li havien permés d'acceptar la proposta d'acceleració cap a la formació d'un nou partit.

Qüestions de tempo, d'aquesta manera es liquidaven uns setze mesos de col·laboració intensa, que no es tornaria a reprendre fins al març de 1979.

[Aquest text respon a un encàrrec de la direcció de CDC als militants més antics per a l'edició d'un llibre i la realització d'una exposició, commemoratius del 25è aniversari del partit. El text, entre molts d'altres, fou present a l'exposició, però el llibre no es va arribar a editar mai.]